

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 75.

Vse denarne pošiljatve na naslov:
Upravništvo „Naprej“.
Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donajanja na dom): K 1-92, (z donajanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčijo 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

Volilci!

Razglasi vlade Vam naznanjajo, da Vam bode dne 14. majnika t. l. voliti poslance za nov državni zbor, kateremu bode temelj nov. načelo splošnosti in enakosti obsegajoč volilni red. Pred donečimi koraki delavskih bataljonov se je porušila stara zgradba pravic in neenakosti in čeravno ne zadostuje novi volilni zakon še vsem opravičenim zahtevam demokracije, je vendar odstranjena največja zapreka vsega napredka; prosto je stavbišče, na katerem je sezidati novo dobro državo. Volilna preosnova, v katero je vložila socialna demokracija neprecenljivo delo, za katero je žrtvovala dragocene žrtve, mora biti začetek moderniziranja vseh razmer, vsega našega življenja. Boj za volilno pravico je bil prvi silni pojav oživele ljudske zavednosti in mogočno naraščajoče ljudske volje. S pridobljenim orožjem si moramo priboriti pravice, do katerih je bila doslej ljudstvu zaprta pot, svobodo, ki je bila doslej pepelčica.

Novemu parlamentu bode naloga, da si izvojuje veljavo, ki mu gre v ljudski državi. Odpraviti se mora zastarele določbe, ki so se rogale načelu ustavnosti ter dajale vladam priložnost, da so odločevale v najvažnejših vprašanjih samovoljno, preziraje voljo ljudskih zastopnikov; razširiti je treba pravice parlamenta, da bode ukrepal sam v zadevah zunanje politike in vojaštva in da ne bodo ljudstvu neodgovorne delegacije razpolagale z ogromnimi svotami, ne da bi mogel parlament posegati vmes. Volja ljudstva, izražena v njegovem izvoljenem zastopniku, mora biti odločilna v vseh rečeh, ki se tičejo države in v njej živečih narodov.

V ta namen mora tudi ljudstvo doseči pravice v smislu nepopačene ustavnosti, da postane parlament lahko njegova pristna slika in da se lahko v popolni svobodi razvijajo vse žive moči prebivalstva. Prvemu koraku na poti do splošne in enake volilne pravice morajo slediti drugi, dokler ne bode uveljavljeno dejstvo, da imava vsak državljani brez razlike spola, narodnosti, vere in poklica popolnoma enako volilno pravico in da bodo tudi manjšine primerno zastopane. Zborovalna in društvena ter tiskovna svoboda mora biti rešena oklepov, ki jo doslej omejujejo in dajejo samovoljni državnih organov neprimerno veliko moč. Demokratiziranje ustave je predpogoj modernega življenja; iz nje izvira ugled in moč držav negazbora, ona je spočetek suverenosti narodov. Bodoči parlament mora odpraviti vse ostanke fevdalizma, policijskega duha in birokratičnega formalizma — od Vas, volilci, je odvisno, da sestavite tak parlament.

Nova doba, ki jo navešča preosnovani volilni red, mora rešiti posebno vprašanje te države, vkoreninjeno v sestavi Avstrije in porajajoče najviharnejše boje, ki so doslej razjedali vso družbo, vezali najboljše moči vseh narodov ter ovirali socialni, gospodarski in kulturni napredek. Z geslom «divide et impera» so vlastodržci ščuvali narod proti narodu; sledeč nizkim instinktom so ščuvali šovinisti vseh plemen nasprotstva; z zadovoljnostjo je nenasitni kapitalizem zrl besno borbo, ki je preprečevala združitev moči za gospodarsko osvoboditev. Država, ki noče biti zadovoljna z navideznim življenjem, mora najti izhod iz te zagate. V puščavi ljudske brezpravnosti ni bilo plodovitih tal za seme sporazuma;

prva zarja ljudskih pravic pa naznanja dobo, ki mora odpraviti največjo zapreko. Narodno vprašanje prihaja v nov štadij in čas njegove rešitve se približuje. V doseg tega cilja bode uprla socialna demokracija vse moči. Za njo je razvozlanje tega gordijskega vozla velevažna naloga, ker je njen lastni razvoj odvisen od zadoščenja narodov in od narodne pomirbe. Socialna demokracija, ki se bojuje za splošno svobodo, zahteva tudi svobodo narodov; ona, ki je nepomirljiva sovražnica vsakega potlačevanja, obsoja tudi teptanje manjših in slabših narodov; ona, ki stremi za najvišjo kulturo, hoče neomejen kulturni razvoj vseh. Načelo, da odločaj vsak narod neodvisno o svoji usodi, je socialna demokracija slovesno naglasila na mnogih mednarodnih zborih; narodna avtonomija je jasna zahteva njenega narodnostnega programa v Avstriji. S povečanjem socialno-demokratske moči se pospeši rešitev narodnega vprašanja v smislu brezpogojne samopravnosti in svobode; njena mednarodna združitev je najbolje jamstvo, da se bode bojevala za pravice vseh narodov.

Volilci! Spomnite se, da smo udje malega naroda, čegar moči pešajo v večnem, besnem boju z mogočnimi nasprotniki, dočim se povečajo v razumni zvezi; uvažujte, da moramo doseči svojo neodvisnost v sporazumu z drugimi, pa glasujte za socialno demokracijo, ki pripravlja pot pravični poravnavi ter je s svojim programom in stvarno pokazala, kako hoče rešiti pereče narodno vprašanje. Vsak glas, oddan za socialno demokracijo, je glas za osvoboditev in enakopravnost lastnega naroda.

Nova doba pa zahteva sploh novo kulturo in ogromno delo čaka na tem polju državni zbor, ki Vam je voliti. Mōra duševne reakcije tlačiti prebivalstvo cele države, zlasti pa naš narod, nad katerim je razprostrl klerikalizem svoja krila. Pod pretvezo, da hoče svobodo cerkve, katere ne omejuje nihče, skuša klerikalizem osredotočiti vso javno moč v rokah duhovništva, pa nastopa brezobzirno proti vsakemu duševnemu napredku.

Predvsem hoče dobiti šolo v svojo oblast in podložiti si učiteljstvo, da bi vcepil mladini reakcionarni fanatizem v srce in v glavo in si tako zagotovil neomejeno vladno nad naraščanjem. Socialna demokracija spoštuje verske čute vsakogar; ali brez duševne prostosti ni nobene osvoboditve in pred pravice katoliške hierarhije so ljudstvu ravno tako nevarne, kakor vsak privilegij. Boj proti nazadnjaštvu ne more biti končan, dokler ne zmaga napredek na celi črti in v tem boju bode stala socialna demokracija slej kakor prej v prvi vrsti.

Volilci! Boj za svobodno mlisel bode tem silnejši, ker podpirajo in ščitijo svobodi nevarno klerikalno strujo v tej državi visoki krogi. Prijazna ji je sedanja vlada, sestavljena iz neenakih elementov. Laska se kapitalizem, ki upa, da mu bode klerikalizem krotil teptane, a po osvoboditvi koprneče delavske trume. V pobratimstvu ž njim živi veleposestništvo, ki želi, da bi mu klerikalizem ohranil kmetske množice v nevednosti. Za boj proti takim nasprotnikom je treba neustrašene čete, a socialna demokracija Vam je dokazala, da je zastava napredka najvarnejša v njenih rokah.

Od državnega zbora, ki ga voli ljudstvo, zahtevamo, da skrbi za blagor širokih slojev prebivalstva. Stari parlamenti se niso zavedali te naloge; varovali so koristi z ogromnim imetjem blagoslovljenih razredov in pomagali so velikemu kapitalu in veleposesti, kopiciti obresti nad obresti na račun najširših plasti, propadajočih v neskončni bedi. Vsi stanovi, ki morajo živeti od dohodkov svojega dela, čutijo brezobzirno pest kapitalistične in veleagrarne politike, ki je podraževala ljudstvu kruh in meso, sol in petrolej, ne samo v pogubo delavstva, temveč tudi na škodo ostalih produktivnih slojev, ki ne morejo uspevati, kadar peša kupovalna moč najštevilnejših odjemalcev. Neresnično je bilo takozvano varstvo srednjih stanov; neiskreno je bilo pospeševanje obrtnije in kmetijstva. V dobi, ko naraščajo veleposestniški profiti v velikanskem razmerju in se dviguje veleindustrija, ne zadostujejo delavskim razredom z ogromnim trudom

zasluženi dohodki za skromno življenje, mali obrtniki se komaj drže nad vodo, kmetje se selijo v Ameriko, uradnike, ki so bili nekdanji najzanesljivejši stebri vladajočih krogov, sili beda, da nastopajo s tistim orožjem, ki ga je kovalo industrialno delavstvo.

Nenasitnim zahtevam fevdalno kapitalističnih slojev se mora upreti državni zbor, ki hoče zaslužiti ime ljudskega parlamenta.

Najbolj pereče je socialno zakonodajstvo, ki je bilo doslej zanemarjeno nad vse. Delavni razredi, ki vstvarjajo bogastva cele družbe in žrtvujejo vso svojo telesno in duševno moč kapitalizmu in državi, žive v razmerah, ki sramote dvajseto stoletje in za njih blagor ne skrbi noben parlament in nobena vlada. Dočim se izdeluje zakone, ki zagotavljajo denarnim vrečam ogromne dobičke, se jemlje delavcem pravico, da bi se mogli svobodno bojevati za izboljšanje svojih razmer. Pozabljeno je delavsko varstvo, v nedosežnih skroviščih počivajo zahteve proletarcev. Avstrija zaostaja v socialnih reformah daleč za drugimi, celo najmlajšimi državami. Pridno bode moral delati novi državni zbor, da popravi številne grehe svojih prednikov; socialna demokracija pa je tista moč, ki ga bode gonila na tem polju brezobzirno naprej. Z nikakršnimi izgovori se ne sme več zavlačiti zavarovanje delavcev, malih obrtnikov in malih kmetov za starost in onemoglost, a tudi zavarovanje privatnih uradnikov se mora izboljšati tako, da se ga združi s splošnim zavarovanjem. Sočasno se mora poskrbeti za vdove in sirote. Bolniško zavarovanje se mora razširiti in reformirati in avtonomija zavarovancev mora biti zagotovljena. Varstvo delavnih žen se mora izpopolniti. Obrtno nadzorništvo se mora modernizirati. Koaliicijsko svobodo se mora povečati in zavarovati.

Država, ki ima ogromne svote za militarizem, mora imeti tudi potrebna sredstva za blagor svojih prebivalcev. V ta namen se mora tudi preosnovati davčni sistem, ki izrablja najsiromašnejše sloje in protežira bogatejše. Sreča delavnih razredov mora

postati prvi zakon novemu državnemu zboru. Volilci! Program socialno-demokratske stranke je jasen. V njem najdete zagotovilo, da se bodo socialno-demokratski poslanci neumorno in nevstrašeno bojevali za blagor vseh tistih, ki delajo, vseh, ki so potlačeni in izkoriščani, vseh, ki stremijo po višji kulturi, po napredku in po svobodi. Nikjer niso Vaši interesi tako zavarovani, kakor v taboru socialne demokracije.

Volilci! Glasujte za kandidate jugoslovanske socialne demokracije! Glasujte za gospodarski napredek, za omiko in za prostost!

Povečajte četo tistih, ki podirajo nasilstvo in preganjajo temo! Pomnožite vrste onih, ki pripravljajo novo dobo in novo kulturo!

Podpirajte nas pri težkem, a prepotrebem delu! Agitirajte in prepričujte! Preganjajte neutemeljene predsodke in razširjajte zavednost!

In ko napoči dan volitve, glasujte složno za socialno-demokratske kandidate v imenu svobode, bratstva in enakosti!

Izvrševalni odbor

jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Volilno gibanje.

Dr. Ivan Evangelist Krek je krošnjaril po naših krajih. S pomočjo župnikov kapelanov in cerkvenikov je skliceval shode, seveda tajne, skrivaj, da so le verni vedeli zanje, in na teh shodih je tolkel po liberalcih in socialnih demokratih. Najrajše je bil tam, «kjer smo vsi pod enim klobukom». Bil je v Ledinah, kjer so ga spremljali kot zvesti čuvaji brata Kavčič, Polde Lapajne in Osvald.

Ko mu je posestnik Eržen ugovarjal, se je dr. Krek strašno razsrdil v svoji dvojni duši — in Eržen je že letel s shoda. Klerikalci, če so v večini, ne trpe nobenega ugovora. Dr. Krek je tudi Črni vrh osrečil s svojim tajnim shodom. V Sp. Idriji je menda imel tudi nekako posvetovanje, za katero pa

Prifarci sploh vedeli niso. Na vojsko ga je spremljal izpreobrnejni grešnik veliki katoličan in uzorni rodbinski mož — Janez Pivk III. Dr. Krek se je menda v spremstvu tega nad vse uzornega soproga in očeta prav izborno počutil. Sicer so pripovedovali zlobni ljudje, da je abstinenta dr. Kreka zvesti izpremljevalec Janez Pivk šel po vse h štiri h domov. Pa, zlobni ljudje so že taki, da ne dajo izpreobrnjenemu miru in pokoja. Zato pa vlada v nebesih veliko večje veselje nad enim izpreobrnjenecem kot nad devetindevetdeset pravičniki . . . .

Dr. J. E. Krek je vodja klerikalnega volilnega gibanja na Kranjskem. Da si je duša klerikalne agitacije izbrala baš naš kraj, da ga je obdelovala z vsemi svojimi zmožnostmi, kaže jasno, da so klerikalci v velikih skrbeli za naše kraje, in da bodo zato napeli vse moči, da ne bodo štedili ne z denarjem, ne z časom, ter da bodo uporabljali vsa sredstva. V očigled tega bomo mogli tudi mi delati na vse kriplje, neumorno od moža do moža!

Dosedanji naši shodi so bili vsi prav impozantni. Idrija je soglasno odobrila našo kandidaturo, isto Rakek, Spodnja Idrija in Borovnica.

V Spodnji Idriji je bil 17. m. m. jako mnogobrojno obiskan shod socialističnega društva «Naprej!» Sodrug A. Kristan je poročal o volilnem gibanju. Kandidatom našega okraja je predlagal: sodruga Josipa Kopača iz Trsta. Shod je z vsemi proti enemu glasu odobril kandidaturo.

V Borovnici se je pa 17. m. m. predstavil na lepem shodu v Petričevi gostilni kandidat sodrug J. Kopač sam. Kandidatura njegova je bila enoglasno odobrena.

Za volilno gibanje smo izdali veliko število letakov, v katerih smo pojasnili važnost volitev v državni zbor v obče, in zlasti še v sedanji dobi to potrebo, da se izvoli za poslanca naših krajev socialni demokrat.

Naloga vseh delavcev, obrtnikov in kmetov je sedaj, da skrbje, da bo izvoljen kandidat socialne demokratične stranke. V boj — proti reakcionarni, črni protiljudski klerikalni stranki. Na delo! Pokažimo, da se bode jasno videlo, da klerikalizem ni nepremagljiv, marveč, da se ga lahko potisne v stran, ako se dela marljivo in vstrajno.

Pogin klerikalizmu!

ZMES.

Sramota naše dobe. V rusko-japonski vojski so imeli Rusi 1,365.000 vojakov, Japonci pa 1,500.000. Izmed teh vojakov jih je 470.000 obolelo, 400.000 bilo ranjenih in nad 100.000 jih je umrlo. Izmed 100 vojakov jih je zbolelo 20 in bilo ranjenih 15. Izmed ranjenih je vsaki peti umrl, izmed bolnih pa vsaki deseti. Koliko rodbin pa je bedno popoginilo — ko niso vsled vojske imele rednika?! — Težko je to verjeti v dobi krščanstva!

Plače oficirjev. Feldmaršal ima plače 21.000 kron na leto, podmaršal 14.000, feldceugmajster 16.000, generalmajor 11.400, polkovnik 7200 kron, podpolkovnik I. vrste 6000 kron, II. vrste 5400 kron, major 4000

kron i. t. d. K tem plačam pridejo še visoke doklade in drugi poboljški, ki so prav ugodni. Po poslednji statistiki imamo v Avstriji več oficirjev v penziji kot v aktivni službi, in sicer jih je:

	v službi:	v penziji:
podmaršalov	12	29
generalmajorjev	72	170
polkovnikov	119	557
majorjev	391	416
stotnikov	2470	3139
skupaj	3055	4311

Torej: 1256 višjih oficirjev je več v penziji. Na penzije teh ljudi se izda vsako leto 21 milijonov! Na penzije delavcev pa — nič, nič, nič.

Da je potrebna volilna reforma za deželne zборе, kaže sledeče: 6. marca si izvoli 365 volilcev-veleposestnikov na Češkem kar tri poslance v češki deželni zbor — en milijon revnih ljudi na Češkem je pa brez volilne pravice! . . .

Kakšna nagrada se da gospodom in kakšna ljudstvu? Zato, ker so skrbeli v državnem zboru, da se volilna reforma odobri, prejeli so od cesarja: ministrski predsednik Beck veliki križ Leopoldovega reda. ministri Fořt, Marchet, Derschatta, Pacak in Prade tajno svetništvo, ministri Klein, Korytovski, Bienert, Auersperg in Dzieduszyski — red železne krone I. vrste! Delavci, ki so demonstrirali za volilno reformo ter

skrbeli, da jo gospodje poslanci in vlada niso odstranili z dnevnega reda, bili so zaprti in kruto kanovani. Češki socialni demokratje izkazujejo sledeče žrtve za volilno reformo: tri mrtve, 320 težko ranjenih, 3159 toženih, 2748 obsojenih na 102 let, 9 mesecev in 29 dni ječe, na 8806 kron kazni, 318 prepovedanih shodov, 212 konfiskacij, uredniki listov so bili 55 toženi ter obsojeni na 6 mesecev in 27 dni ter na 785 kron globe. V Galiciji jih pa še sedaj c. kr. sodniki obsojajo v ječe radi manifestacij za ono isto volilno reformo, radi kateres so ministri, ki so jo uveljavili, dobili visoka odlikovanja! Da — če dva storita isto, ni isto!

Iz idrijskega okraja.

Iz seje občinskega odbora dne 20. m. m. Na dnevnem redu je bilo poročilo o računskem zaključku občine za leto 1906. Poročal je predsednik finančnega odseka g. Vidic, ki je povdarjal, da je finančni odsek skrbno pregledal vsak mesec vse račune in vedno skontriral blagajno. Rednih dohodkov je imela idrijska občina v 1906 l. 90.675 K 91 v., izrednih pa 78.498 K 54 v., blagajničnega preostanka konec leta 1905 je bilo pa 2.762 K 18 vin., torej skupaj 171.936 K 63 vin.

Stroškov pa je bilo:

uprava vobče	11.507 K 59 vin.
uprava mestne imovine	6.254 „ 41 „
ceste, ulice in izprehajališča	9.230 „ 21 „
zdravstvene in blagotvorne zadeve	13.270 „ 55 „
šolstvo, znanost in umetnost	48.771 „ 50 „
razno	524 „ 69 „
izredni stroški	21.901 „ 27 „
prehajalni stroški	60.269 „ 77 „

Skupaj . 171.729 K 99 vin.

Aktiva naše občine znašajo svoto 538.501 K 51 vin., pasiva pa 335.597 K 99 vin., torej čista aktiva znašajo 202.904 K 62 vin.

Ubožni zaklad je imel dohodkov 8020 K 75 vin. in stroškov istotoliko. Mestna občina je prispevala v ubožni zaklad 6122 K 40 vin.

Redna podpora mestnim ubogim znaša 3053 K 16 v. mestna ubožnica pa zahteva 7447 K 33 vin.

Računi so se odobrili enoglasno.

O uredbi službenih ur za mestno policijsko stražo je poročal načelnik policijskega odseka sodrug Anton Kristan, ki je poročal tudi o prošnji glede uredbe policijskih ur za gostilne in kavarne v Idriji.

O podelitvi ubožnih podpor je referiral načelnik ubožnega odseka g. Baebler.

Končno je še sodrug A. Kristan predlagal, naj se vposlje na železniško ministrstvo vprašanje, ali je upati, da se doseže železniška zveza Idrija-Vrhnika. Sprejeto, in župan je zaključil sejo.

Volilni sklad. Izkaz dosedanjih prejemkov: Rudarji iz Spodnje Idrije 10 K, rudarji iz Konomelj 6 K 20 vin., z Jeličnega vrha po Franku 2 K, Curk Ivan 1 K 60 vin., Curk Marija 60 vin., Batagelj 1 K, rudarji v Idriji 70 K 97 vin. — Prosimo, da vse druge organizacije kar najhitreje odračunajo prve doneske. Vse svoje prijatelje pa opozarjamo na veliko važnost volilnega sklada. Naši nasprotniki imajo vse polno denarja — mi le to, kar žrtvujemo v prosep naše dobre stvari. Za okrajni volilni sklad prejema prispevke sodr. Anton Kristan, za Idrijo sodrugi Ivan Podobnik (v konsumnem društvu), Ivan Kogej, blagajnik lokalne organizacije, in Tomaž Brus. V Spodnji Idriji sodrug Jakob Kogej, v Žireh: Poljanšek Valentin in Albrecht Ivan!

Sodrug v volilnem okraju se opozarjajo, naj skrbe, da bodo vsi naši volilci zapisani v volilnem imeniku. Vsa pojasnila dobe takoj obratom pošte pri sodrugu Antonu Kristanu. Nasprotniki delajo na vse pretega — ne zaostanimo za njimi in zмага bode naša! Na delo neumorno in požrtvovalno!

Katoliškim mazačem v katoliško-klerikalni cunji se meša. Dobro je edino to, da je vodstvo norišnice na Studencu v dobrih rokah in da imajo katoličani v nj dr. Divjaka. Napredek «Občnega konsumnega društva v Idriji» jih je čisto zmešal. Dr. Krek jih je sicer zdrivila

ali ne pomaga nič, ker mu pač manjka vsega tistega, kar naši katoličani potrebujejo. No — pa kaj hočemo; blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo!

Naši klerikalci imajo med seboj same «može»! Vsa Idrija se čudi njihovim možem. Imajo zavest in ponos! Oči v tla, srep pogled, bled obraz — to je tip klerikalca v našem mestu. Sešteješ pa jih lahko na prstih dveh rok!

Prejeli smo in priobčujemo: Stali so trije rudarji na trgu in se pogovarjali: A.: Zakaj se je ločil katoliški mož L—r od svoje pobožne žene? B.: Menda zato, ker je lani pod gorami pobiral podpise proti reformi zakona. C.: Ali res. Hm, — čegavo hči pa ima za ženo ta nesrečni mož? A.: Saj poznaš tistega vzornega klerikalca tam pod gorami, ki je bil tudi katoliški kandidat pri občinskih volitvah. C.: Prav res, tistega hčer ima, ki je podražil rudarjem mleko na 20 vin. liter. B.: Ja, ja, je že tako: kdor se reforme zakona boji, ta mora vzeti za ženo hčer kakega in kmalu se izpametuje. C.: Zda j pa že zastopim. Po navadi so taki možje le častilci sv. Jožefa, ki je bil le rednik. Vsi trije: Ha, ha. Bo že tako!

„Slovenec“ in Idrija. Zanimive so novice iz Idrije v katoliško-pobožnem «Slovencu», zanimive namreč radi lažnjive svoje vsebine. Klerikalce se poveličuje, vse drugo pa zaničuje — resnične vesti v njih ne najdeš. Če je kak klerikalni shodič, na katerem bi na prste ene roke seštel vse klerikalce — že piše «Slovenec»: bil je izborno obiskan shod! Ako govori dekan pet minut — govor njegov tvori pol sobotne številke «Slovenčeve» — ako pa Oswald čita kak govorček v potu svojega obraza, no, potem pa že ni slave ne konca ne kraja. In razlogi katoliških «govornikov»! Sama modrost in neovržna resnica. Kdor izmed naših katoličanov le izpregovori — zlato zrno vsaka beseda. Tačo seve v «Slovencu». V resnici pa ni klavernejših ljudi kot so naši klerikalci. Govoriti se upajo le takrat, kadar imajo fanatično tolpo za seboj. Na shod, kjer bi čutili, da se pojde v boj z argumenti, ne pridejo — govore le prav radi ondod, kjer imajo podrepnike, ki so od posojilnice odvisni ter s tem prodani s telesom klerikalcem. Klerikalci so vobče demagogi najtrjega kalibra... Po «Slovencu» seve kar angeljci za nebesa!

„Slovenec“ se začinja repenčiti nad idrijskimi socialnimi demokrati ter nad našim listom. Piše n. pr., da verjamejo rudarji «neslanosti o agitaciji Vojskarskega fajmoštra», o kateri je pisal «Slovenec». Gospod Oswald! Ali ni res, kar je «Naprej» pisal? Ali se upate izraziti, da ni res? Mislimo, da se ne upate, kakor se niste upali takrat, ko smo napisali, da je vojskarski fajmošter izpraševal neko nevesto v hlevu, ki je celo morala držati za rep kravo pri tem «sve'em opravilu». Hej, sveti možje okrog «Slovenca», odgovorite! — Glede pogrebov pa tudi kar molčite, kajti povemo pač lahko še prav veliko. Isto velja glede papeževih sob v Vatikanu. Mi bomo o tem prihodnjic na-

pisali malo več ter poskrbeli, da bo prav korenito na laž postavljen blagoslovljeni mazač v «Slovencu». «Slovenec» so celo Mohamedani na potu. Ne verjame, da bi bilo res, kar je «Naprej» pisal. Iskal je celo Baedekerja in «Geographisches Handbuch» ter — za nalašč malo drugače zapisal kot je v «Napreju». Potem se je pa spravil na olomuškega škofa, češ, da straši po «Napreju». Ko ga je ozmerjal, zaletel se je v rudarsko Unijo, češ: Unija je kriva, da nimajo rudarji boljših plač. Hm... to je pa šmentana reč. Kje pa so bili Šusteršič, Žitnik, Pogačnik in cela slovanska zveza, da se niso potegnili za rudarje v državnih rudokopih, kojih je Unija pozabila! Kje so bili katoliški poslanci? Unija ni nič opravila, bila je pri vseh ministrih, ali povsod je dobila odgovor: Nič nimamo, prav nič, kajti zadnjih pet milijonov so porabili duhovniki, za katere so se Šusteršič in drugi na vse pretege potegovali...

„Slovenčeve“ priprave za volitve. «Slovenec» se muči v potu svojega obraza, kako bi diskreditiral svoje nasprotnike. Z vso besnostjo se zaganja v nas socialne demokrati. Kristan in Kristan drugega ni brati v idrijskih novicah! Seveda, boli klerikalce, da se jim prepreči vsako njihovo nakano. Klerikalci so n. pr. hoteli farbati slovensko ljudstvo s tem, kako velik shod so imeli v Idriji; dr. Krek jo je po tihotapsko prikuril v Idrijo, po tihotapsko so hoteli imeti «velik shod» — ali socialni demokratje so preprečili to nakano s tem, da so vprašali: ali je dovoljen pristop na shod? Orožje klerikalcev je navadna, ordinerna laž! Lagati se pred javnim shodom ni mogoče, kajti na javnem shodu se pripeti prav lahko, da se lažnjivcu krepko odgovori. Klerikalci pa se v Idriji javnih shodov boje. Zato so odgovorili lokalni organizaciji («P. i.» — Pavliha, hi, hi!), da pristopa socialnim demokratom ne dovoljujejo... S tem je seveda izgubil shod za nas vsak pomen, ker je bila klerikalcem s tem izbica iz rok močnost bahanja, da so imeli klerikalci v Idriji «imeniten impozanten shod». Klerikalci besne jeze, ko nimajo nikakršnih pravih grifov — se zaganjajo v rudarsko unijo na Dunaju, ki ni «nič naredila, da bi se plače delavcem zvišale, kakor so se uradnikom in duhovnikom». Prvič moramo konstatirati, da «Unija rudarjev na Dunaju» ni mogla nič narediti, ker «Unije rudarjev na Dunaju» sploh ni. «Slovenčev» pisac niti ne ve, da rudarjev na Dunaju sploh ni in Unija rudarjev zato ne more imeti sedeža na Dunaju. Unija rudarjev ima svoj sedež med rudarji v Teplicah na Češkem! In ta Unija je za rudarje toliko storila kot je mogla. N. pr. rudarji v Labinju v Istri (pravi pristni Hrvatje) so štrajkali nad 3 mesece, nija Urudarjev v Teplicah jim je dala nad 30.000 kron podpore za stavko. In rudarji v Labinju so tudi na celi črti zmagali ter si znatno izboljšali položaj! V Mor. Ostravi, kjer robotajo češki in poljski rudarji, je Unija rudarjev v Teplicah izpeljala tri velike štrajke z uspehom ter pripomogla delavstvu do boljše eksistence. Na severnem Češkem se je Unija rudarjev v Teplicah prav zelo in

z uspehom bojevala za delavsko rudarsko ljudstvo. Kdo je vodil vse rudarske akcije? Noben drug kot unija rudarjev v Teplicah! — (Klerikalci so zviti ptički. Oni so napisali: «Unija rudarjev na Dunaju je pozabila na rudarje.» — Res je to, ker unije rudarjev na Dunaju ni, pač je le v Teplicah, ki pa je zelo veliko storila) — Kaj pa so klerikalci storili za delavce? Duhovništvu so povišali plače ter okradli državo za 5 milijonov na leto. Podali niso niti enega predloga za olajšanje vojaške službe, za preskrbo delavcev — niti enega predloga, ki bi šel za izboljšanje delavskih razmer. Klerikalci so se pobrigali le za duhovnike. Tem so pripomogli, kajti duhovniki so pač po njihovi misli večji reveži kot so delavci-rudarji. Volitve so pred durmi in klerikalci imajo znano metodo, katero uporabljajo tatovi. Prebrisani tat, ki ukrade kaj, kriči: tam je tat, držite ga, držite, lovite — sam pa se med tem časom lepo skrrije. «Slovenec» prav tako. Njegovi poslanci so poskrbeli za zvišanje plač duhovnikom, za delavce, kmete in obrtnike niso nič storili — kako to zakriti? Pobožni «Slovenčevi» uredniki poprosijo Devico Marjo, pomolijo k nji in napišejo: «Unija rudarjev na Dunaju je pozabila na delavce... «Slovenec» pa pozabi povedati, kaj so njegovi storili. Če bi povedal, moral bi reči: za delavca, kmeta in obrtnika še duhovniki niso nikoli nič dobrega storili

Izid volitev v bratovsko skladnico. 24. svečana se je vršila volitev volilnih mož v bratovsko skladnico. Kandidatje socialno-demokratske stranke so prejeli v Antonijevi čakalnici od 221 do 260 (nasprotniki 32 do 40), v Barbara čakalnici 101 do 102 (nasprotniki 17 do 39), v tovarni od 53 do 55 (nasprotniki od 12 do 16), na stavbnem oddelku 33 do 48 (nasprotniki 8 do 12). Za socialne demokrate je bilo tedaj oddanih 409 do 454, za klerikalce pa od 69 do 107. Pripominjamo, da so klerikalci prav zelo agitirali, takorekoč nočindan. Mi se nismo nič trudili, kajti da bi klerikalci sploh mogli priti do kake veljave med idrijskimi rudarji, na to še misliti nismo mogli, ker med našimi rudarji klerikalca malokdo upošteva. Glavno zaslombo ima klerikalna stranka v onih, katerih se je socialno-demokratska stranka iznebila r di najrazličnejših vzrokov. Karakterizira pa klerikalce to, da so postavili za kandidate može vseh strank, celo penzioniste. Na čelo pa so postavili socialnega demokrata sodruga Aliča, da bi to vleklo! Pa ni!

„Svobodna Misel“. Glasilo slovenske sekcije «Svobodne Misli». Izhaja desetkrat na leto v Pragi-Vinogradu na Češkem. Stane za celo leto 2 K — za pol leta 1 K. — Vsebina prvega zvezka je dokaj zanimiva. Na prvi strani je ponatisnjena krasna pesem Aškerčeva o «prvi mučenici». Potem so članki «Naš program», «Svobodna misel in duhovnik kot človek», «Zdravstveni predpisi», «Črtomir», «Kanonik prostozidar Strah» (prav lep članek, ki je vreden, da se prečita!) in male notice. — Mi «Svobodno Misel» prav topla pripotočamo!

Kje se rodi največ nezakonskih otrok — o tem piše v laškem časopisu «Vita» profesor Bodia. In pravi, da se največ nezakonskih otrok rodi v — Rimu, ki je središče katoličanstva. — Tako poroča «Svobodna Misel».

Vsak delavec in vsaka delavka mora biti član svoje zadruga ter nakupovati le v zadruga prodajalnici, kar se prodaja! Svoji k svojim! Delavec k delavcu!

Priporoča se **delavcem, kmetom in obrtnikom** pristop v

„**občno konsumno društvo v Idriji**“

vpisano zadrugo z omejeno zavezo

kjer se prodaja

fino blago po najzmernejših cenah.

Sodrug! Agitirajte povsod in vedno za delavsko časopisje, širite lista «Naprej» in «Rdeči Prapor»! Za delavca je le delavski tisk! **Sodrug!** Spominjajte se tudi pri vsaki priliki na volilni sklad. Bližajo se resni časi!

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

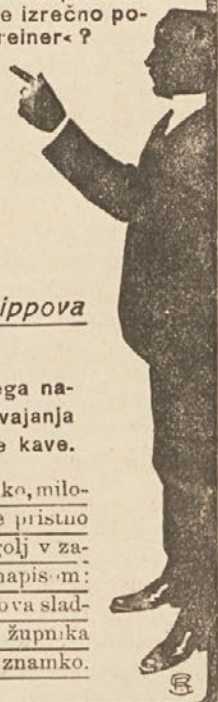
Ker se Vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega proizvodjanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Izveček; o alkoholu in delavski zmožnosti.

Za delavca, kateri s telesnim naporom pošteno zasluži kruh za sebe in za svoje, je bolj kakor za katerega si bodi drugega važno, s čim da goji svojo moč, kajti le ta je njegov kapital, s katerim z dobro voljo in vztrajno pridnostjo preživlja svojo obitelj.

Z neumorno delavnostjo, katera se danes od vsakega, kdor hoče napredovati, zahteva kot prvi predpogoj, se tudi telo žalibog hitreje obrabi, moči preje porabi. Zatoraj je pereče vprašanje, kako on, kako naj se mi preživljamo, da svojo moč ne-le ne izgubimo, temveč jo utrdimo in ohranimo za boj radi obstanka.

Mnogostransko se skuša, čez dan se pojavljajoče utrujenje z uživanjem alkoholnih pijač pregnati, češ, da po užitku teh nastopi povečana zmožnost za delo. To pa je le dozdavno, t. j. živci in mišice bodo pač za trenutek na povečano delavnost spodbujene razburjene, v kratkem času pa sledi izpremamba: alkoholne pijače niso krepilna, temveč umetna razburljiva sredstva, katera morejo imeti zraven tega po daljši uporabi še celo pogubne posledice.

Zatoraj je pozdravljati, da se je gibanje «proti alkoholu», katero so sprožili možje znanstva, preneslo tudi med delavske sloje, na ta način, da se že v mnogih slučajih (namesto dobro napolnjene steklenice žganja) vzame v delo seboj vrč mrzle ali gorke kave.

Zrnata kava, v ne prevelikih množinah užita, ima neovrgljivo spodbujni in poživljajoči upliv, brez škode poznejšega vzratnega premenjenja. Le ta je pa predraga, da bi se z mlekom v zmesi zamogla kot «ljudsko hranilno sredstvo» udomačiti, ter potrebuje primesi, katere okus je polnejši, zvrtok močnejši, kavo pa samo cenejši naredi. Iz tega vzroka se jo skoraj brez izjeme pije s kavnimi pridatki, v največ slučajih z znanim Frankovim pridatkom za kavo, kateri se je vsled svoje, na zrnatu kavo prijetno vplivajoče koreninske grenčice kakor tudi vsled svoje izdatnosti, dosežene zmerne cene in zboljšanja kave, pri revežu kakor pri bogatinu hitro priljubil.

Za one pa, ki naj bi se zaradi jim predpisane diete ali drugega, n. pr. tudi iz ozirov na štedljivost, zrnate kave popolnoma vzdražali in to tudi v naprej hočejo, trebalo je najti sredstvo, katero tudi brez pridatka zrnate kave, s podobnim okusom nekoliko tečnosti in cenosti združuje.

To sredstvo je najdeno ter se je že pri veliko tisočih poskusilo in potrdilo kot z mlekom užiti gorki, krepki zajutrek ali opoldanja južina, kot brez mleka užiti privilegajoči se požirek pri delu na mrazu, kakor brez mleka užiti in shlajen, kot izvrstni žejogasilec v poletni vročini; in sicer se nudi ta specialiteta v pristnem «Frankovem Enrilu», ki je naravni pridelek, pripravljen iz domačih rastlin, in si je, akoravno šele pred malo leti, od tvrdeke Henr. Franka sinovi, ki v tej stroki stoji na prvi stopnji na trg prinešen, pridobil že na tisoče privrženecv.

«Enrilo» je prav posebno v onih slučajih priporočati, kjer so se dosedaj rabile pražene žitne vrste, ki pa zaradi njim manjkajočega krepkega, spodbudljivega okusa za obstanek niso mogle ugajati.

Času primerna knjižica!

V kratkem se vrše volitve v državni zbor po novi postavi. Ker se te volitve bistveno razločujejo od dosedanjih, služi v dobro uporabo ravnokar izšla brošura

Novi državnozbornski volilni red z zemljevidom

ki je izšla v založbi Ivana Pr. Lampreta, tiskarnarja v Kranju. Stane 60 vin., s pošto 70 vin. Naroča se lahko v Kranju in v vseh knjigotržnicah.

Kašelj!

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušer o olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko «Tri jelke». — Zaloga pri 24—6

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡

Vydrope tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.